

Utlåtande 2006:83 RIV (Dnr 324-572/2006)

Riktlinjer för fritidsklubbar

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Riktlinjer för fritidsklubbar för elever i skolår 4-6 i Stockholm fast-
ställs i enlighet med *bilaga*.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Bakgrund

I budget 2006 har kommunfullmäktige uppdragit åt kommunstyrelsen att utarbeta riktlinjer för öppen fritidsverksamhet i form av fritidsklubbar för elever i skolår 4-6.

Remittering

Ärendet har inte remitterats till nämnderna. Remissmöte har genomförts med representanter för stadsdelsförvaltningarna och utbildningsförvaltningen.

Mina synpunkter

För många barn är 10-12-årsåldern en brytningstid. En tid då de söker efter identitet, grupperingar och framtida vägar. Det är då viktigt att vi kan erbjuda barnen olika ingångar till en meningsfull fritid. Genom att erbjuda meningsfulla och roliga aktiviteter i fritidsklubbar kan vi visa på vägar och skapa vanor hos barnen som sedan återfinns hos dem i vuxenlivet.

En aktiv fritid med idrotts- och kulturaktiviteter ökar både den sociala kompetensen, stärker språket och möjligheterna till att klara sig i skolans kunskapsämnen. Alla barn ska därför erbjudas kultur- och fritidsverksamheter också efter den formella skoldagens slut.

Fritidsklubbarna är en öppen fritidsverksamhet där barnens intressen, önsningar och erfarenheter ska tillvaratas. Alla fritidsklubbar ska ha dagliga aktiviteter med både kultur och skapande verksamhet samt idrott och rörelse. Aktiviteterna kan anordnas i samarbete med Kulturskolan och idrottsföreningar eller på andra sätt. Den uppsökande verksamhet som Kulturskolan genomför och det samarbete som finns med idrottsrörelsen inom Handslaget är viktiga komponenter i fritidsklubbarnas verksamhet. Aktiviteter utomhus, gärna i naturen, kan också vara värdefulla inslag.

Det är en utmaning att organisera en verksamhet som tilltalar såväl de yngre som äldre barnen och samtidigt både pojkar och flickor. Det krävs en väl genomarbetad verksamhet som kan erbjuda både meningsfulla och utmanande aktiviteter som passar de olika målgrupperna.

För att stärka arbetet med utformningen av fritidsklubbarna i enlighet med stadens riktlinjer kommer fritidsklubbarnas personal att erbjudas utbildning under 2006.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Riktlinjer för fritidsklubbar för elever i skolår 4-6 i Stockholm fastställs i enlighet med *bilaga*.

Stockholm den 22 mars 2006

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Erik Nilsson

Anette Otteborn

ÄRENDET

I budget 2006 har kommunfullmäktige uppdragit åt kommunstyrelsen att utarbeta riktlinjer för öppen fritidsverksamhet i form av fritidsklubbar för elever i skolår 4-6.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

BAKGRUND

Stockholms stad har under 2004 och 2005 bedrivit pilotprojekt med öppen fritidsverksamhet i form av fritidsklubbar. I projektet har fyra stadsdelsnämnder och två verksamheter i privat regi ingått. Syftet med projektet har varit att tillsammans med andra intressenter såsom Kulturskolan och idrottens resurser finna ändamålsenliga former för samverkan.

Kommunfullmäktige har i budget 2006 beslutat att stadsdelsnämnderna ska erbjuda alla elever i skolår 4-6 öppen fritidsverksamhet i form av fritidsklubbar fr.o.m. hösten 2006. För att ytterligare höja kvaliteten och mångfalden av aktiviteter i fritidsklubbar har i budget 2006 resurser om 23 mnkr tillförts verksamheten. Likaså i ligger i plan att i budget 2007 ytterligare tillföra 23 mnkr.

Kommunstyrelsen fick i budget 2006 av kommunfullmäktige i uppdrag att utarbeta riktlinjer för fritidsklubbar.

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets välfärd och utbildningsavdelning. Remissmöte har skett med representanter från fyra stadsdelsförvaltningar och utbildningsförvaltningen.

STADSLEDNINGSKONTORETS SYNPUNKTER OCH FÖRSLAG

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt med en helhetssyn när det gäller elevernas lärande och utveckling. I detta är öppen fritidsverksamhet i form av fritidsklubbar ett viktigt komplement till skolan. Verksamheten ska kännetecknas av att elevernas önskemål och intressen ska vara utgångspunkt vid utformningen av aktiviteter.

Sedan tidigare finns ca 41 mnkr som stadsdelsnämnderna använder för öppen fritidsverksamhet för elever i skolår 4-6. Kommunfullmäktige har beslutat att tillföra resurser motsvarande 23 mnkr för 2006 och ytterligare 23 mnkr för 2007 för öppen fritidsverksamhet i form av fritidsklubbar. Med de nya resurserna ska en mer kvalitativ verksamhet kunna erbjudas eleverna, vilket även bör öka antalet deltagare i verksamheten.

Alla elever som så önskar ska erbjudas fritidsklubb. Verksamheterna kan drivas såväl i kommunal som privat regi. Elever som går i kommunal grundskola i annan stadsdelsnämnd än hemstadsdelsnämnden ska erhålla fritidsklubb som för övriga ele-

ver i skolan. Detta ger att inget köp- och säljförhållande uppstår mellan stadsdelsnämnderna. Vad avser elever i fristående grundskolor, som inte har egen verksamhet, är det hemstadsdelsnämnden som har ansvar för att eleverna erhåller fritidsklubb. Elever, som av olika skäl, inte väljer privat regi ska erbjudas annan verksamhet.

Fritidsklubbar kan vara organiserade på flera olika sätt. Kan i större eller mindre omfattning vara samordnad med andra verksamheter, lokalmässigt och/eller verksamhetsmässigt. Om fritidsklubb samordnas med fritidshem kan lokaler, personal, andra resurser och aktiviteter nyttjas gemensamt. Likaså kan fritidsklubb samlokaliseras med skolan. Eftersom fritidsklubsverksamhet nästan helt äger rum efter skolans slut går det ofta att samutnyttja skolans lokaler. Det finns t.ex. tillgång till gymnastiksal, slöjdsal m.m. Stadsledningskontorets uppfattning är att den resurs som skolan är i mycket högre grad skulle kunna utnyttjas. Verksamheten kan även bedrivas i separat lokal. Detta kan ske i t.ex. fritidsgårdar och parklekar. Vilket sätt stadsdelsnämnderna organiserar sin verksamhet på är upp till stadsdelsnämnderna beroende på de lokala behoven och förutsättningarna. En utgångspunkt är emellertid att fritidsklubb ska ha en baslokal, så att eleverna har ett hemvist.

Skolans värdegrund ska genomsyra fritidsklubsverksamheten. I detta arbete har personalen ett stort ansvar att dessa värden görs tydliga och konkreta för eleverna och föräldrarna. Elevernas inflytande och påverkan av innehållet i verksamheten är en grundprincip. En annan viktig faktor för verksamheten är bra och förtroendefulla relationer mellan personal och föräldrar.

Nuvarande regler

I nuläget har inte staden några specifikt fastställda riktlinjer hur fritidsklubsverksamheten ska bedrivas. Fritidsklubbar är en form av skolbarnsomsorg, vilket gör att verksamheten omfattas av de inriktningsmål som finns i *Skolplan för Stockholms stad*.

På den statliga sidan finns verksamheten reglerad i *skollagen, läroplanen (Lpo94)* och de av Skolverket framtagna riktlinjer i form av *Allmänna råd med kommentarer för öppen fritidsverksamhet (Allmänna råd 2000:2)*.

Föreslagna riktlinjer

Riktlinjerna ska vara övergripande ramar som stadsdelsnämnderna, utifrån lokala behov och förutsättningar, ska arbeta efter.

Vad stadsledningskontoret särskilt vill trycka på är att vid utformning av de dagliga aktiviteterna ska följande ingå:

- Kultur
- Idrott/rörelse
- Genusperspektiv

Vid utformningen av kulturaktiviteter är Kulturskolan en viktig komponent och likaså är *Handslaget* en viktig samarbetspartner när det gäller idrott/rörelse. *Handslaget* är den särskilda ekonomiska satsning som görs till idrottsrörelsen. Stockholms idrottsförbund fördelar extra resurser till lokala idrottsföreningar för att stimulera barn och ungdomar på ”pröva-på” idrotter.

Kostnadsberäkna

Det är svårt att i nuläget kostnadsberäkna vad genomförandet av reformen kommer att medföra för merkostnader. Detta gäller såväl antalet som kommer att delta i verksamheten som kvalitetshöjningen i verksamheten. Intentionerna är att vissa kostnadsökningar kommer att ske då kommunfullmäktige tillskjuter resurser i budget för år 2006.

Giltighetstid

Efter att kommunfullmäktige beslutat om riktlinjer för fritidsklubbar kommer dessa att gälla tills vidare.

Kommuniceras

Riktlinjerna kommer att kommuniceras och informeras om i samband med heldagsseminarie avseende fritidsklubbar. Information kommer även att ske i de nätverk som finns inom barn och ungdom. Riktlinjerna kommer att finnas tillgängliga på stadens hemsida.

Uppföljning/utvärdering

En särskild redovisning och uppföljning av vilka kvalitets- och verksamhetshöjande insatser stadsdelsnämnderna har gjort inom fritidsklubbar kommer att lämnas av berörda nämnder i verksamhetsberättelsen för 2006. I redovisningen kommer även kostnadsanalys att ingå. En kontinuerlig uppföljning kommer att ske årligen i kvalitetsredovisningarna inom de pedagogiska verksamheterna. Uppföljning och utvärdering av fritidsklubbarna sker vid skolbarnsomsorgsinspektörernas reguljära granskningar.

Riktlinjer för fritidsklubbar

Kommunfullmäktige har den 10-11 november 2005 beslutat att fr.o.m. höstterminen 2006 ska stadsdelsnämnderna erbjuda alla elever i skolår 4-6 öppen fritidsverksamhet i form av fritidsklubbar.

Verksamhetsinnehåll

För att få en helhetssyn ska fritidsklubbarna komplettera skolan både tids- och innehållsmässigt så att verksamheterna tillsammans bidrar till barnens allsidiga utveckling och lärande. Verksamheterna ska genomsyras av de värden som kommer till uttryck i läroplanens värdegrund. Personalen har ett stort ansvar för att dessa värden görs tydliga och konkreta för eleverna.

Verksamheterna ska ha ett varierat utbud av aktiviteter som är anpassade till de lokala behoven och förutsättningarna. Vid utformning av aktiviteter är det viktigt att elevernas önskan, erfarenheter och intressen tillvaratas.

Vid utformning av de dagliga aktiviteterna är det särskilt nedanstående punkter som ska ingå:

- Kultur. Kulturskolans samverkan med fritidsklubbarna ska utvecklas. Fritidsklubbarna ska vara en viktig arena för Kulturskolans uppsökande verksamhet. Även övriga aktörer kan användas.
- Idrott/rörelse. Samverkan med idrottsföreningarna ska utvecklas. I detta arbete är t.ex. *Handslaget* en viktig komponent. Även andra aktörer och/eller aktiviteter kan användas där rörelse i olika former nyttjas som t.ex. dans.
- Genusperspektiv. Många fritidsintressen är könsbundna. Fritidsklubbarna ska ge utrymme för både flickors och pojkars intressen, men också medvetet försöka bryta invanda könsrollsmönster.

Personal

I öppen fritidsverksamhet bör det finnas personal med en barn- och ungdomspedagogisk högskoleutbildning, annan pedagogisk utbildning eller adekvat erfarenhet med inriktning mot barn i åldern 10-12 år. För att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet bör kunna tillgodoses bör fritidspedagoger eller fritidsledare arbeta i verksamheten.

Lokaler

Verksamheten ska bedrivas i en permanent lokal så att alla eleverna har ett hemvist.

Lokalerna ska vara utformade och utrustade så att det går att bedriva en varierad verksamhet anpassad till barnens behov och intressen, både ur ett verksamhets- som säkerhetsperspektiv.

Öppethållande

Fritidsklubbsverksamheten ska vara öppen den del av dagen då eleverna inte vistas i skolan samt under lov och studiedagar.

Mellanmål

Eleverna ska erbjudas näringsrikt och varierande mellanmål på fritidsklubbarna. Under lov ska eleverna erbjudas lunch.

Uppföljning/utvärdering

Verksamheten kommer årligen att följas upp och utvärderas i kvalitetsredovisningarna inom de pedagogiska verksamheterna. Uppföljning och utvärdering sker även i samband med inspektörernas reguljära granskningar.

Övrigt

Verksamheten regleras i övrigt av den mål- och resultatstyrning som finns i skollagen, läroplanen (Lpo94) och Skolplan för Stockholms stad.